# تربیات مجموعه‌سی

نظریات و معلومات فنیه

سنه ۵ نومرو ۵ - ۳۱

## کدیك احمد پاشا

یانیق طوپراغنك قان پاشلی آلمانیی، دردلی یوره کنك صیزلایان یووالرندن چیقاران «وطن» محرری؛ قسطنطنیه فاتحندن، جناب فاتحك احتراص وداعیهٔ تملك ایله جهانك جان آتدیغی بر دیاری ملکه قاتمسندن، بیزانسك، اوبیك یللق کیرلی تاج وتختی یرك دیبنه باتیرمسندن بحث ایدرکن: «اکثر اعاظمی بولندیغی مرتبه یه زمانینك تأثیری ایصال ایدر. انجق فاتحی زمانینده احراز ایتدیکی مرتبهٔ عظمته بالعکس کندی همتنك تأثیری ایصال ایتمشدر؛» دییور.

فی الحقیقه ذاتی زمانه دکل؛ شخصنه دورانی منتدار پراقان او بویوك خاقان ستایش نبویه یه مظهریتله نه مرتبه قوطلو ایسه انتخاب وزرا خصوصنده کی اصابت طالعندن دولایی ده اورتبه موطلودر.

*
* *

غازی سلطان محمد خان ثانینك اکلیل فاتحانه سنی ظفرك مشعشع جوهرلری، موفقیتك ایکیلی - چیچکلریله ترصیع وتزهیر ایدن وزرامزدن بری ده «کدیك احمد» پاشادر.

یکیچری زمره سندن یتیشن کدیك احمد پاشا هرزمان امثالنه تصادف ایدیلن وزیرلردن دکل؛ نوادردندر.

بردرجه ده کی «حکومت» کلمسنك بوتون شمولیله احتوا ایتدیکی بوتون معاملاتی کویا کندی أوینك خصوصاتی ایمش کبی بیلیر وآکلار و هرهانکی برمسئلهٔ معلقه ومغلقه ده دائما آنك اصابت رأیی میدانه چیقاردی.

بردفعه آرناوودلغه، اسکندر بك اوزرینه مأمور ایدلمش ایدی. پاشااورالرك داغلق وقایالق اراضیسنی قاریش قاریش بیلوردی. کچیلمز کچیدلر، سرت طاشلی یرلرتسویه ایدلمدکجه اویوللری آغیر بر اردو شویله دورسون خفیف برسواری بیله سوکه مزدی. ذاتاً موسم ده، حرکات جسیمه نك اجراسنه مساعد دکل ایدی:

«دولتلو سلطانم یوللری دوزلتملی، موسمی کوزتملی صوکره کیتملی.» دیدی.

پادشاه حدتلندی. پاشانك « بوغازکسن ـ روم‌ایلی حصاری » نه حبسی فرمان وهمان اردوی همایونیله بالذات آرناوودلغه توجیه عنان بیوردی . واقعا وجود شاهانه‌لرینك بویوك تأثیری اولدی . بر قاچ منطقهٔ باغیه تسخیر اولوندی . فقط بریره کلندی که بویوك قاآنك آتلی اوله‌رق کچمسی امکانسزایدی. چاره‌سزحیواندن آتلادی . برساعتدن زیاده یوروملك زحمتنه قاتلاندی . صوکرا قیزغین و دارغین برچهره ایله هرسك زاده احمد پاشایه : « نه‌یاپالم ؛ مدبر بروزیرمز یوقدرکه بزی بوزحمتلردن خلاص‌ایلیه! » دیدی .

هرسك زاده ایسه بلا تردد : « سعادتلو خنکارم کدیك احمد پاشا قولکز بوسفرده بیله بولنمشلر اولسه بوزحمتلر چکلمزدی . » جوابنی ویردی .

فاتح، سکوت ایتمشیدی. لکن استانبوله کلیر کلز پاشایی عفو وتلطیف ایدرك آرناوودلق ایشنی تمامیله بوینه بیقدی .

کدیك احمد پاشاده یکدیکرینی متعاقب اجرا ایتدیکی ایکی سفرنده بوآغیر مأموریتك ایچندن یوزینك آقیله چیقدی .

*
* *

کدیك احمد پاشا قره جنکنده بك ماهر وصاحب تدبیر برقوماندان ایدی . دکز اوستنده زورلی برقاپودان، دریا صاواشنده دخی آدلی صانلی برآرسلان‌ایدی.

آق دکز سفرنده زانطه آطه‌سیله ناپولینك « اوترانت » شهرینی آلمش، اوراده مکمل استحکاملر [*] یاپمش ایدی. اوترانتدن اون ایکی بیك اسیری‌ده ظفرالاینك بیشنه طاقش ایدی .

قره‌دکز جنکنده‌ایسه طربزوندن قریمه‌قادار بوتون بوساحلی عثمانلی اولکه‌سنه قاتمش ایدی .

کدیك احمد پاشا عسکری طائفه‌سنی قلبنك درین اویوقلرندن صیزان وصیزلایان برمحتله سه‌وردی . آرالرینه کیرر ، دردلرینی دیکلردی .

بردفعه قره‌مان سفرنده ایکن « ارمناك » ی آلمش ، آردنجه « مینارہ » قلعه‌سنی صارمش ایدی. قلعه دیك وسرت قیالرله محاط‌ایدی . طوپلری بوصرپ ویوکسك یرلره یرلشدیرمك ایجاب ایدییوردی .

---

[*] « عضر حاضرك ـ فن‌استحکام‌متخصص شهیری بلچیقالی‌جنرال « برییالمون » یرلشدیرمش « اوترانت » ده یاپدیردیغی استحکاماتك قیمت فنیه‌سندن بك تقدیرکارانه برصورتده بحث ایتمشدر .

حیوان بورالردن چیقامازوطوپلری چیقاراماز ایدی. یکیچریلر قالین اورغانلر بولدیلر . بونلرله طوپلری باغلادیلر . صوکره هپ بردن صارلدیلر .

عسکر قان تره باتمش ایدی . پاشا ابتدا سیرحی دوربیور و « ها بنم قوچ یکیتلرم» دیه اونلری تشویق ایدیوردی. فقط طوپلر آنجق یرندن قیمیلدانیوردی. پاشا باقدی باقدی ، نهایت دایانامادی . یه نی، بالدیرنی صیوادی. آرالرینه قاتیلدی . وه کدیك احمد بونلری چکمدکجه مصلحت تمام اولاماز » دییه رك خالاطه آصیلدی. فی الحقیقه برساعت صوکرا تکمیل طوپلر موضعلرینه آلندی .

* *

« اوزون حسن » ك، تبریزدن دیاربکره قادار هپ بویرلرك صاحب قوی وقویمی اولان بونو ظهور حکمدارك وجودی، استانبول فاتحی زیاده براهمیتله أوزیوردی .

فاتح ؛ حسن طوبلی ، تخته، تاجه، حتی جانه آمانسز برقیب کوریوردی . حقیقتده اویله ایدی .

زیرا فاتح، عالم اسلامك برنصفنده نه درجه حائز قیمت ایسه، اوزون حسن ده دیکر قسمنده عینی درجده حائز اهمیت ایدی . بناءً علیه بر سمایه ایکی کوشش صیغامازدی .

ایشته جناب فاتحك « اوتلق بلی » محاربه سنه استانبولك فتحندن زیاده اهمیت ویرمسی بوندن ایلری کلیوردی .

عسکره اقراض ایتمك ، عقیب ظفرده زکات غالیت اولهرق قرق بیك اسیری بردن آزاد ایلمك هپ بواهمیتك نتیجهٔ مستقیمه سی ایدی .

شوحاله نظراً فاتحك حیات زمات مسئله سی تلقی ایتدیکی بو حربده اوفاق بر خطا تضمین وتلافیسی ناقابل بر فلاکتی انتاج ایده بیلیردی .

نتیجه کیم بوجنکده صاغ جناحه قوماندا ایدن شهزاده بایزیدك اداره ده عدم کفایت ولیاقتی آز قالدی او مصیبتی تولید ایده جك ایدی .

آنجق کدیك احمد پاشانك آنی تشبث ومهارتی بواندیشه لی دوره یی همان تلافی ایده بیلدی . ایشته اوزمان پاشا شهزاده یه : « اکر سن پادشاه اولور ایسه ك حضورکه قلیجله جیقیلم ، دیمش وخطاسنی مدرك اولان شهزاده چاروناچار بو حقارتی هضم ایتمش ایدی .

شهزاده بايزيد پادشاه اولوراولماز « جم » غائله‌سى ظهور ايتمش ودفع وتنكيله كوندريلن « اياس » پاشانك، عسكريله برابر جمك الينه اسير دوشمه‌سى بوغائه‌نك اهميتى پك زياده‌لشديرمش ايدى .

سلطان بايزيد بر طرفدن بالذات « جم » اوزرينه حركت ايتمكله برابر ديكر جهتدن‌ده كديك احمد پاشايه معيتيله برابرهمان اردوى هايونه التحاق ايتمسى‌ايچون خبر كوندرمش ايدى .

پاشا موجود قوتيله پادشاهك بولنديغى « يكيشهره » كلدى . هيچ قورقدى هيچ براندیشهٔ عاقبت اونك ذهنى يورمادى. ذاتاً اونك نظرنده الك ذليل كيمسه‌لر الك جبين ، الك مسكينلردر. كنديسى كيمسه‌دن قورقازدى. حتى فاتحك حضورنده دخى ديكر وزراكبى بوينو بوكوك دورمازدى . آتندن ايندى . بلندن قليچنى چيقاردى اوتاغ هايونه دوغرو يورودى .

سلطان بايزيد ، اونى ، چادردن كورييور وكوزتليوردى . جبر نفس ايتدى بودفعه‌ده كينى غضبنى كيزليه‌بيلدى . كولر يوزله پاشايى استقبال ايتدى . حقنده التفاتلرينى ابذال‌ايله برابر قوهٔ عموميه قوماندانلغى‌ده عهده‌سنه تفويض وركوب شاهانه‌لرينه مخصوص آتلردن برينى‌ده تكميل قيمتدار طاقيله احسان ايتدى .

پاشانك أملى نعمتى يديكى‌ملته خدمت ومسلكى‌ايسه شخصه دكل؛ مقام معلاى سلطنته قارشى صداقت وحرمت ايدى .

آرالرنده‌كى تضاد طبايعدن دولايى سلطان بايزيد ثانى‌يى بردرلو سه‌وه‌مز وكيديشى بكنمز ايكن جانندن زياده سه‌وديكى وهر طورينى بكنديكى سلطان « جم » ك تنكيله مأمور اولونجه بر دقيقه بيله تردد ايتمدى . همان بيلديرم كبى اوزرينه يورودى . واستانبول فاتحنك اوطالعسز اوغلنى هر اميد وهر أملندن محروم ايده‌رك ديار ديار سوروندير دى .

* * *

٨٨٧ سنه‌سى شوالنك سكزنجى كونى‌ايدى. ادرنه‌ده ، بويوك تورك خاقانلغنك ايكنجى پاتختنده، فاتحك ايچنده‌دوغديغى محتشم‌سرايده شاهانه برضيافت حاضرلغى كوريلييوردى .

استانبولك جلادتلى فاتحنك ضعيف يوركلى اوغلى، بو اقشام امكدار وخاندان آل عثمانه جداً يار بر وزيرينى دعوت ايدييوردى. بو وزير كديك احمد پاشا ايدى.

سلطان بایزید ارتق کندینی أوزن ، بیتیرن اك قوی بر رقیبندن قورتولمش ایدی . آرتق « جم » هائله‌سنك صوك فصلی فرانسه و روما صحنه‌لرینه انتقال ایتمش ایدی .

شمدی او پك اسکی سنه‌لردن بری بینی أوزه‌ن ، یوره‌کنی یییوب کمیرن پك اسکی بر حقارتك حسابنی کورمك ایستیوردی . اونی ، «اوتلق بنی » وقعه‌سنی ، او هنکامه‌ده کدیك احمد پاشانك « قلیچله حضورکه چیقمام » دیمسنی ممکن دکل اونوتامایوردی . بو ، بر « انتقام » قوطوسنه بکزه‌ین او ضعیف بدنده بوتون قورقونجلغیله صاقلی طورییوردی .

ضیافت حقیقةً پك شاهانه ایدی . آنجق برآن ، برثانیه ایچنده ایدی که بوتون چالا کیسیله برال صابونلی بر ایپی پاشانك بوینه طاقش وینه برآن ، برثانیه‌ایچنده ایدی که برایکی اختلاجی متعاقب ماته اولکلر قازاندیران اوناملی وزیر ، مکلف ضیافت تپسیلرینك برطرفنده روحسز ، جانسز قیورانمش قالمش ایدی .

احسان شریف